

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE RYCHTAL

I. WSTĘP

Instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 72 Konstytucji stanowi, iż Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie zwany dalej Programem, znajduje normatywne oparcie w art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z powołanym przepisem do zadań własnych gminy należy opracowywanie i realizowanie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program jest zgodny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rychtal.

Głównym celem Programu jest dążenie do ograniczania skali i skutków przemocy domowej i rodzinnej na terenie Gminy Rychtal. Program zakłada podejmowanie działań chroniących ofiary przemocy, skierowanych do sprawców przemocy oraz działań edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa i służb świadczących fachową pomoc i wsparcie. W programie zawarto podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, istotne przy planowaniu działań w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy. Określono cel strategiczny oraz konkretne zadania Programu, wskazano źródła finansowania zadań programowych w sposób umożliwiający ich rozwinięcie i uszczegółowienie, adekwatnie do aktualnych potrzeb lokalnych.

Niniejszy Program będzie stanowił wspólny plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy

w rodzinie. Przez interdyscyplinarność powinien przyczynić się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy oraz ograniczenia zjawiska przemocy, a tym samym poprawy kondycji rodzin.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ustawodawca zobowiązał gminę do tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W tym zakresie gmina zobowiązana jest do realizacji czterech rodzajów działań: do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, do prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, do zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, a także do tworzenia zespołów interdyscyplinarnych.

II. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE

Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności właściwego określenia zadań, w tym organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, konieczna jest świadomość specyfiki zjawiska i wiedza na temat cyklu przemocy w rodzinie oraz sytuacji psychologicznej osób jej doświadczających, zwłaszcza że z przemocą w rodzinie wiąże się wiele mitów i stereotypów z pewnością utrudniających walkę z tym zjawiskiem. Poniżej wskazano istotne informacje i fakty uzasadniające potrzebę podejmowania przez organy państwa w odniesieniu do przemocy w rodzinie specjalnych działań, jak również dotyczące mitów i stereotypów funkcjonujących na temat przemocy w rodzinie, które często uniemożliwiają skuteczną reakcję przedstawicieli tych organów.

Przemoc w rodzinie, zwana również przemocą domową, zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie jest:

- intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę nad ofiarą,
- naruszająca prawa i dobra osobiste ofiary – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka jak: prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- przyczyną cierpienia i bólu – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody, osłabiając jej zdolność do samoobrony.

III. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc fizyczna - wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej (np. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.)

Przemoc psychiczna - umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych (np. poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb itp.)

Przemoc seksualna - wymuszanie niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych form i praktyk seksualnych, krytyka zachowań seksualnych itp. Przemoc ekonomiczna działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia itp.

Zaniedbanie - ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb niezaspokajanie potrzeb fizycznych, emocjonalnych osób najbliższych fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc dzieli się również na: GORAČĄ – naładowaną furią złością, gniewem, pełną ekspresji, CHŁODNĄ - bez gniewu, z premedytacją uporządkowaną, mogą jej przyświecać pozytywne cele, tj. przekonania, filozofia, wiara.

Przemoc przebiega w cyklu, w którym wyodrębnia się trzy fazy:

1. FAZA NARASTAJĄCEGO NAPIĘCIA – w zachowaniu sprawcy pojawia się napięcie, złość, poirytowanie; prowokuje awantury, traci panowanie nad emocjami, sięga po alkohol i inne środki odurzające. Ofiara uspokaja go, spełnia wszystkie zachcianki, wywiązuje się z wszystkich obowiązków, często przeprasza, doświadcza dolegliwości psychosomatycznych. W wyniku narastania napięcia często sama prowokuje awanturę.
2. FAZA GWAŁTOWNEJ PRZEMOCY – sprawca staje się gwałtowny, wpada w szał, wyładowuje się dokonując aktów przemocy. Ofiara stara się zrobić wszystko, żeby go uspokoić i ochronić siebie, jest bezradna. Po akcie przemocy jest w szoku, odczuwa wstyd, upokorzenie, przerażenie, staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność.
3. FAZA MIODOWEGO MIESIĄCA - sprawca przemocy przeprasza, okazuje skruchę, żałuje, obiecuje poprawę, usiłuje tłumaczyć swoje zachowanie, zapewnia, że więcej tego nie zrobi; dba, kupuje kwiaty, prezenty. Ofiara przemocy zaczyna wierzyć w przemianę sprawcy, czuje się kochana, odczuwa bliskość, jest pełna nadziei. Po okresie miodowego miesiąca cykl ten się powtarza. Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkami są bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym oraz poważne i długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, a będące konsekwencjami przemocy doświadczanej w dzieciństwie. Przemoc domowa jest poważnym problemem społecznym. Niezwalczana przemoc niszczy system rodzinny, niesie za sobą ryzyko dziedziczenia zachowań przemocowych.
4. PODSTAWY PRAWNE DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z PRZECIWDZIAŁANIEM PRZEMOCY W RODZINIE
 - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.
 - Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
 - Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi
 - Ustawa z 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny
 - Ustawa z 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy
 - Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Gmina Rychtal jest gminą wiejską. Należy do województwa wielkopolskiego, znajduje się w południowej części powiatu kępińskiego. Graniczy od zachodu i południowego zachodu z gminą Namysłów od północy i północnego zachodu z Gminami Perzów, Bralin i Baranów, od wschodu z gminą Trzcinica a od południa z gminą Wołczyn i gminą Domaszowice. Gmina zajmuje powierzchnię 96,75 km². Pod względem wielkości gmina znajduje się na 2 miejscu wśród 7 gmin powiatu kępińskiego. W skład gminy wchodzi 17 jednostek osadniczych z których 10 to wsie sołeckie. Siedzibą gminy i jednocześnie centrum administracyjno-gospodarczym jest miejscowość Rychtal.

Gmina dzieli się na w/w 10 sołectw: Darnowiec, Drożki, Krzyżowniki, Proszów, Rychtal, Sadogóra, Skoroszów, Stogniewice, Wielki Buczek, Zgorzelec.

Gminę na koniec 2019 roku zamieszkiwało 3872 mieszkańców, to o 24 osoby mniej niż w roku 2018. 1938 osób to kobiety natomiast 1934 stanowili mężczyźni, co powoduje odwrócenie sytuacji z roku 2018, kiedy to była nieznaczna przewaga mężczyzn.

Na terenie Gminy Rychtal instytucją odpowiedzialną za pomoc jednostkom i rodzinom w przewycięzaniu kryzysowych sytuacji życiowych, nie mającym możliwości ich samodzielnego pokonania jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Rychtalu. Pomocy społecznej udziela się przy łącznym spełnieniu dwóch przesłanek: wystąpienia trudnej sytuacji życiowej i niemożliwości jej samodzielnego przewycięzenia, biorąc w szczególności pod uwagę przesłanki wynikające z art. 7 ustawy o pomocy społecznej:

- a) ubóstwa
- b) sieroctwa,
- c) bezdomności,
- d) bezrobocia,
- e) niepełnosprawności
- f) długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- g) przemocy w rodzinie,
- h) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- i) bezradności w sprawach opiekuńczo –wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- j) trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- k) alkoholizmu, narkomanii,
- l) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,

m) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Rodziny mogą otrzymywać pomoc finansową i niefinansową z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne, to: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, Świadczenia niepieniężne, to: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i w ośrodkach wsparcia, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Wobec trudnej i skomplikowanej problematyki w rodzinach dotkniętych przemocą stosuje się zintegrowaną metodykę pracy socjalnej prowadzoną w celu wywołania i wzmocnienia zmiany. Proces prowadzonej pracy socjalnej zorientowany jest na rozwiązywanie problemów, z którymi borykają się osoby doświadczające przemocy. Z uwagi na wielowymiarowość problematyki występującej w rodzinie dotkniętej przemocą w rodzinie, różnorodne współwystępujące dysfunkcje (uzależnienie od alkoholu, zaburzenia osobowości, rozpad rodziny) wskazane jest, aby w trakcie diagnozowania problemu zwrócić uwagę na te kwestie, które mają istotny wpływ na życie rodziny, charakter relacji w niej występujący, możliwości nawiązania komunikacji z poszczególnymi członkami rodziny i stosowania właściwych form pracy socjalnej oraz zastosowania adekwatnych do sytuacji usług, tj. profesjonalne poradnictwo, towarzyszenie w docelowym rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie, korygowanie i psychoedukacja adresowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2015r. o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej od 2016 r. na terenie całej Polski zaczął działać system darmowej pomocy prawnej. Na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, na terenie powiatu kępińskiego, zostały utworzone 2 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej. Jeden punkt prowadzony jest przez Powiat Kępiński oraz jeden przez organizację pozarządową- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wsparcie, Informacja, Rozwój”, który posiada pięć lokalizacji: m.in. w Urzędzie Gminy w Rychtalu, ul. Rynek 1 (raz w tyg. przez 4 godziny).

Nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie prowadzonym przez organizację pozarządową udzielają adwokaci oraz radcowie prawni, natomiast nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udzielają doradcy obywatelscy.

Nieodpłatna pomoc prawna oraz nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

Osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, składa pisemne oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Oświadczenie składa się osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącej nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Udzielanie pomocy psychospołecznej osobom i członkom rodzin, z terenu Gminy Rychtal, odbywa się w Urzędzie Gminy w Baranowie oraz w Starostwie Powiatowym w Kępnie.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rychtalu zatrudniony jest asystent rodziny, którego praca koncentruje się przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnych sytuacji życiowych rodzin, w których wychowują się małoletnie dzieci. Asystentura ma za zadanie podejmowanie kompleksowych działań polegających przede wszystkim na poprawie funkcjonowania rodziny, poprawianiu relacji pomiędzy jej członkami oraz nabywaniu umiejętności konstruktywnego rozwiązywania problemów, bez użycia agresji i przemocy.

W ramach profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rychtalu kierował dzieci i młodzież m. in. z rodzin, w których diagnozowano problem przemocy domowej do uczestnictwa w koloniach profilaktycznych. Należy bowiem zwrócić szczególną uwagę na dzieci z rodzin zagrożonych przemocą, gdyż wychowywane w środowisku pełnym napięć, konfliktów i agresji, albo odtwarzają te zachowania, albo przyjmują rolę ofiary i stają się podatne na urazy w przyszłości. Przemoc raz zastosowana powtarza się, a udział w wypoczynku w formie kolonii profilaktycznych ma na celu wypracowanie umiejętności radzenia sobie lepiej, w nawiązywaniu relacji interpersonalnych, bezkonfliktowym rozwiązywaniu problemów, lepszym rozumieniu siebie, umiejętności współdziałania z innymi i wiary we własną siłę sprawczą.

Jednym z kolejnych działań profilaktyki przemocy w rodzinie było rozpowszechnianie przez pracowników socjalnych GOPS w Rychtalu materiałów informacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie w formie ulotek i plakatów umieszczanych w gablotach informacyjnych w budynku Urzędu Gminy a także tablicach informacyjnych w siedzibie GOPS w Rychtalu oraz w siedzibach szkół gminnych i placówkach służby zdrowia. W celu zapobiegania dysfunkcyjności rodzin w szkołach na terenie Gminy Rychtal wdrażane są programy edukacyjne, które adresowane są do dzieci szkół podstawowych i młodzieży gimnazjalnej. W szkołach odbywały się zajęcia dotyczące przeciwdziałaniu przemocy i umiejętnego radzenia sobie z napięciem emocjonalnym.

Nauczyciele ze szkół gminnych w ramach przeciwdziałania agresji i przemocy psychicznej diagnozowanej w dużym nasileniu wśród dzieci i młodzieży pełnią dyżury

nauczycielskie na korytarzach szkolnych, organizują opiekę świetlicową, prowadzą na bieżąco rozmowy dyscyplinujące z uczniami wykazującymi niepożądane zachowania, prowadzą rozmowy z rodzicami uczniów sprawiających problemy. Na terenie gminy wszystkie placówki oświatowe współpracują z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, gdzie w razie potrzeb nawiązywana jest współpraca z pedagogiem, którego zadaniem jest m.in. diagnozowanie zjawiska przemocy wśród dzieci i młodzieży. W szkołach prowadzone są spotkania indywidualne z uczniami wykazującymi zachowania agresywne oraz uczniami będącymi ofiarami takich zachowań. Oświata jest jednym z podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury „Niebieska Karta” w sytuacji, kiedy zachodzi podejrzenie o stosowaniu przemocy domowej wobec dziecka.

Gmina Rychtal nie posiada zasobów instytucjonalnych, które w swoich kompetencjach są wystarczające do zabezpieczenia wszystkich potrzeb społecznych dotyczących problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Istnieje zatem konieczność współpracy ze specjalistycznymi instytucjami powiatowymi. Na terenie gminy Rychtal oraz powiatu kępińskiego zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonują następujące instytucje i służby:

- 1) na poziomie powiatu: a) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie; b) Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępnem; c) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kępnie; d) Prokuratura Rejonowa w Kępnie e) Komenda Powiatowa Policji w Trzcinicy z/s w Laskach; f) Sąd Rejonowy w Kępnie;
- 2) na poziomie gmin: a) ośrodki pomocy społecznej; b) komisje rozwiązywania problemów alkoholowych; c) Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie; d) szkoły podstawowe; e) placówki służby zdrowia.

V. PROCEDURA NIEBIESKA KARTA

"Niebieska Karta" jest formularzem opisującym sytuacje, w których dochodzi do przemocy w rodzinie, która została uregulowana w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku a także działania podejmowane na rzecz osoby poszkodowanej. Wszczęcie procedury "Niebieskiej Karty" występuje w momencie powzięcia, w toku prowadzenia czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia występowania przemocy w stosunku do członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia wykonanego przez członka rodziny lub przez osobę, która jest świadkiem przemocy w rodzinie. Służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie, ocenie zagrożenia dalszą przemocą oraz jako dowód w sprawach sądowych. Niebieska Karta może być wypełniona przez: a) funkcjonariusza policji,

b) pracownika socjalnego, c) lekarza, pielęgniarkę, położną, ratownika medycznego, d) pedagoga szkolnego lub wychowawcę, e) członka gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Po wypełnieniu "Niebieska Karta" jest przekazywana do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Przewodniczący może powołać grupę roboczą w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie. Wszczynając procedurę "Niebieskiej Karty" podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa każdej osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Każda osoba poszkodowana ma prawo do pomocy w tym założenia "Niebieskiej Karty" w sytuacji, gdy jest dotknięta przemocą. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą nie wymaga jej zgody.

VI. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

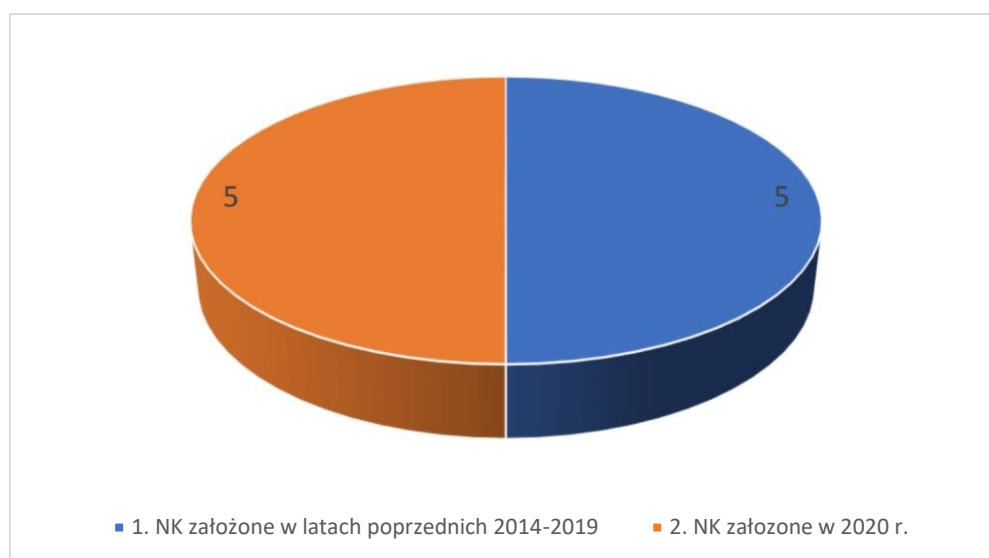
Mając na uwadze dobro rodzin z terenu gminy Rychtal a nade wszystko, wspieranie rodzin w wychowywaniu dzieci w środowisku bez przemocy Zarządzeniem Nr 87/2020 Wójta Gminy Rychtal z dnia 25 września 2020 r. w sprawie zmiany zarządzenia Nr 60/2019 Wójta Gminy Rychtal z dnia 18 października 2019 roku w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego w Rychtalu, uaktualniono skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Obecnie w jego skład wchodzi przedstawiciele następujących instytucji: Prokuratury Rejonowej w Kępnie, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Kępnie, Posterunku Policji w Trzciny, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, NZPiSOZ "Primus" s. c. w Rychtalu, Ochotniczej Straży Pożarnej w Wielkim Buczku, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rychtalu, Szkoły Podstawowej w Rychtalu, Szkoły Podstawowej w Drożkach, Szkoły Podstawowej w Wielkim Buczku, Przedszkola Samorządowego w Rychtalu.

Zgodnie ze znowelizowaną Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zespół interdyscyplinarny realizuje ustawowe zadania szczególności przez: a) diagnozę problemu przemocy, b) przeciwdziałanie zjawisku przemocy w środowisku zagrożonym przemocą poprzez podejmowanie określonych działań, c) podejmowanie interwencji w środowisku naznaczonym przemocą w rodzinie, d) propagowanie informacji o placówkach, osobach i możliwościach udzielania wsparcia w środowisku lokalnym e) wdrażanie działań w stosunku do osób dopuszczających się stosowania przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest również organizowanie pomocy w indywidualnych przypadkach,

które przejąć mogą tzw. grupy robocze, działające na poziomie operacyjnym i zajmują się organizowaniem pomocy dla konkretnej rodziny. Skład grupy roboczej określony zostaje w zależności od danego przypadku. Ustawowymi zadaniami grup roboczych są; a) przygotowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach dotyczących wystąpienia przemocy w rodzinie, b) monitoring sytuacji panującej w rodzinach dotkniętych przemocą oraz rodzin zagrożonych jej wystąpieniem, c) dokumentowanie pracy podejmowanej w stosunku do rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rezultatów tych działań.

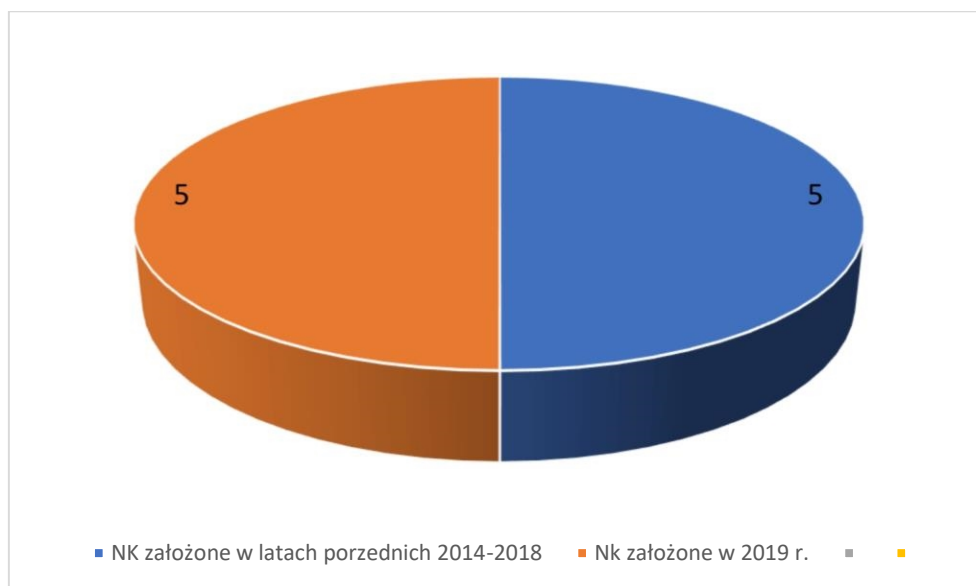
Przedstawione poniżej wykresy tj. nr 1, 2 oraz 3 dotyczą występowania zjawiska przemocy, udokumentowanej za pomocą procedury Niebieskiej Karty na terenie gminy Rychtal w latach: 2018-2020.

Wykres 1. Prowadzone procedury Niebieskiej Karty w 2020 r. (dane liczbowe).

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Rychtalu.

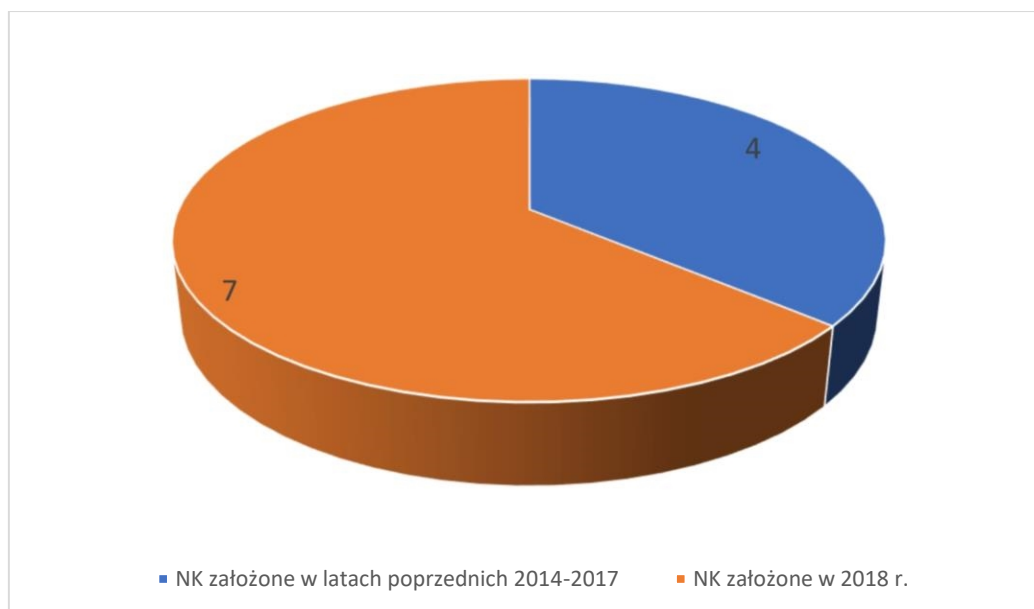
Wykres 2. Prowadzone procedury Niebieskiej Karty w 2019 r. (dane liczbowe).

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Rychtalu.

Analizując dwa wyżej wskazane wykresy dotyczące 2020 r. oraz 2019 r. ewidentnie widać, iż w okresie ostatnich dwóch lat ilość wszczętych procedur Niebieskiej Karty utrzymuje się na takim samym poziomie.

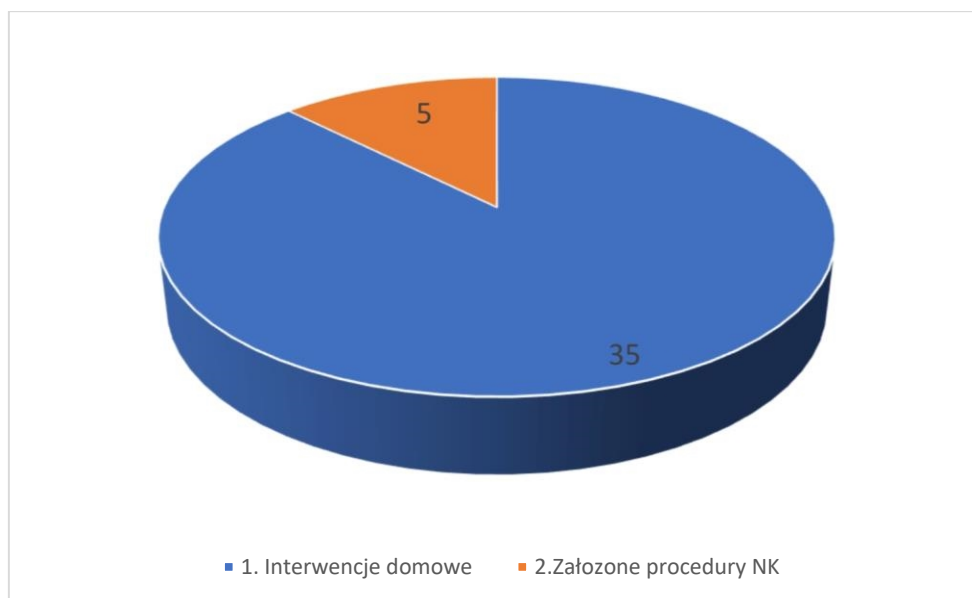
Wykres 3. Prowadzone procedury Niebieskiej Karty w 2018 r. (dane liczbowe).

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Rychtalu.

Natomiast rozpatrując rok 2018 w porównaniu do lat bieżących można zaobserwować spadek występowania przemocy na terenie gminy Rychtal.

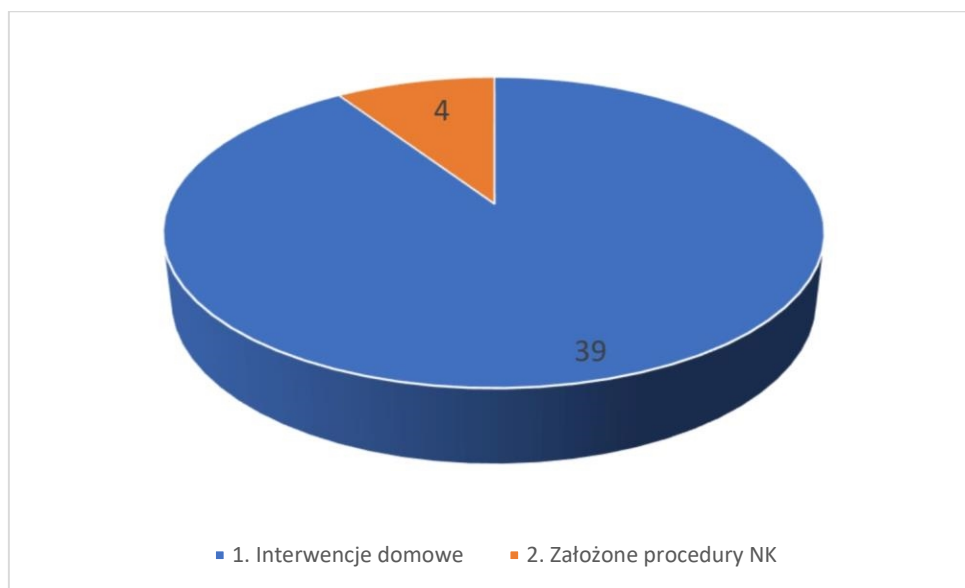
Wykres 4. Przeprowadzone interwencje domowe, w tym założone procedury Niebieskiej Karty w 2020 r. (dane liczbowe).

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Posterunku Policji w Trzcinicy z/s w Laskach.

W 2020 r. doszło do 35 interwencji domowych (widoczny niewielki spadek w stosunku do 2019 r.), z czego w 5 przypadkach założono Procedurę Niebieskiej Karty. 3 osoby w wyniku przeprowadzonego badania, okazały się nietrzeźwe. W dwóch rodzinach, których przemoc dotyczyła występowały małoletnie dzieci, stąd powiadomiono Sąd Rejonowy w Kluczborku. W wyniku prowadzonych postępowań przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Trzcinicy z/s w Laskach, zostało skazanych dwóch sprawców przemocy w rodzinie.

Wykres 5. Przeprowadzone interwencje domowe, w tym założone procedury Niebieskiej Karty w 2019 r. (dane liczbowe).

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Posterunku Policji w Trzcinicy z/s w Laskach.

W 2019 r. jak wynika z przedstawionego wykresu łącznie doszło do 39 interwencji domowych, z czego tylko 4 zakończyły się założeniem procedury Niebieskiej Karty. Tylko jeden mężczyzna, co do którego istnieje podejrzenie o możliwość stosowania przemocy w stosunku do domowników był nietrzeźwy. Jak wynika z danych otrzymanych z Posterunku Policji w Trzcinicy- przemoc nie dotyczyła małoletnich dzieci.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych, bezpośrednio współpracujący ze sprawcami przemocy w rodzinie kierowali wszystkich sprawców do udziału w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Prowadzone są one w celu powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy i rozwijania umiejętności samokontroli, utrzymywania prawidłowych relacji w rodzinie. Pomagają kształtować umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy oraz uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy. Umożliwiają zdobywanie i pogłębianie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie i zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych organizowany jest przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar w Rodzinie są:

- ofiary przemocy w rodzinie, dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy, osoby w wieku senioralnym, osoby niepełnosprawne pozostające w zależności od sprawcy,
- sprawcy przemocy w rodzinie,
- świadkowie przemocy w rodzinie,
- przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w razie wystąpienia zjawiska przemocy w rodzinie,
- społeczność lokalna.

VIII. CELE PROGRAMU I ICH REALIZACJA

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach tego Programu mają służyć ochronie rodzin zagrożonych przemocą oraz poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy. Aby skutecznie zapobiegać problemowi przemocy i niwelować patologiczne zachowania przemocowe należy zbudować wielopoziomowy, spójny system pomocy dla rodzin uwikłanych w przemoc, którego fundamentem będzie aktywizacja zasobów lokalnych a przede wszystkim łatwiejszy dostęp do specjalistów.

Główny cel Programu:

Ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Rychtal, zapewnienie ochrony jej ofiarom oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizowanie poniżej wskazanych celów operacyjnych.

Cele operacyjne:

1) Wsparcie rodzin, w których diagnozowana jest przemoc.

Sposoby realizacji celu operacyjnego nr 1:

- a) prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których diagnozowana jest przemoc,
- b) udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej rodzinom dotkniętym przemocą przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rychtalu,
- c) prowadzenie edukacji wśród ofiar przemocy w rodzinie w zakresie przysługujących im praw,
- d) oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy w rodzinie,
- e) podejmowanie działań w celu zapewnienia pomocy, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia i bezpiecznego schronienia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

2) Poglębianie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Sposoby realizacji celu operacyjnego nr 2:

- a) podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie poprzez przygotowanie materiałów informacyjnych tj. ulotki, plakaty, broszury i umieszczanie ich w miejscach ogólnie dostępnych,
- b) współuczestnictwo w kampaniach i programach społecznych dotyczących przemocy w rodzinie,
- c) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy Rychtal profilaktyki agresji i przemocy m.in. poprzez organizowanie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach wiejskich,
- d) zajęcia z edukacji społecznej.

3) Poprawa skuteczności podejmowanych działań przez instytucje i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Rychtal.

Sposoby realizacji celu operacyjnego nr 3:

- a) zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Rychtal poprzez wypracowanie aktywnej, stałej współpracy placówek oświatowych, służby zdrowia, gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego, kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych, kościoła oraz zespołu interdyscyplinarnego,
- b) kontynuowanie wizyt w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą przez pracowników socjalnych, przedstawicieli policji i kuratorów sądowych,
- c) profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- d) diagnozowanie, monitorowanie i reagowanie na niepokojące sytuacje mogące świadczyć o występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie.

IX. PRZEWIDYWANE EFEKTY

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 związany jest z realizowaniem ustawowych zapisów, którego celem jest minimalizowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz jej skutków. Program ten zakłada konieczność podejmowania aktywnych i kompleksowych działań skoncentrowanych w równej mierze na przeciwdziałaniu przemocy, ochronie ofiar przemocy jak i oddziaływaniach na osoby, które przyjmują postawy agresywne i wykazują zachowania przemocowe.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 stanowi kontynuację programu realizowanego w latach 2016-2020 uzupełnioną o zdobyte umiejętności i doświadczenia, których efekty będą widoczne w:

- zmianie postaw społeczności lokalnej,

- zwiększeniu społecznej wrażliwości i zaangażowaniu w problematykę dotyczącą przeciwdziałania przemocy,
- profilaktyce i edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie poznania skutków stosowania przemocy w rodzinie,
- promowaniu metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- poszerzaniu dostępności i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy,
- wzroście liczby osób zajmujących się profesjonalnie pomocą ofiarom i sprawcom przemocy.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- środki własne, w tym przeznaczone na przeciwdziałanie alkoholizmowi,
- środki własne podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- środki finansowe otrzymane w ramach dotacji lub w ramach programów.

XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Rychtal stanowi strategię działania na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, realizowaną przez wszystkie instytucje i organizacje zobowiązane do podejmowania działań w tym zakresie na terenie Gminy Rychtal i powiatu kępińskiego. Program będzie zarządzany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rychtalu. Monitoring programu będzie prowadzony corocznie w celu sprawdzenia czy zadania ujęte w programie są realizowane zgodnie z planem. Do 31 marca danego roku powinno dokonać się analizy realizacji Programu za rok poprzedni. W celu zbadania skuteczności Program będzie podlegał ewaluacji – w trakcie realizacji i po jego zakończeniu. Ewaluacja Programu uwzględnia:

- diagnozę problemów społecznych w Gminie – systematycznie prowadzony monitoring,
- ocenę stopnia realizacji celów operacyjnych zawartych w Programie,
- ocenę stopnia realizacji poszczególnych zadań zawartych w Programie,
- ocenę efektów podejmowanych działań.

Wskaźnikami ewaluacji są:

- a) liczba osób objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie,

- b) liczba osób objętych pracą socjalną,
- c) liczba przeprowadzonych interwencji,
- d) liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”,
- e) liczba spraw zgłoszonych do GKRPA,
- f) liczba osób, które podjęły dział w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- g) liczba osób w rodzinach objętych oddziaływaniami zespołu interdyscyplinarnego,
- h) liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta”.

Ewaluacja pozwoli na:

- rozwijanie różnorodnych form wsparcia dostosowanych do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Rychtal,
- zwiększenie skuteczności działań z zakresu pomocy społecznej,
- zwiększenie skuteczności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wskazanie dalszych kierunków rozwoju systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Ewaluację programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rychtalu przy współpracy z pozostałymi realizatorami programu.

PODSUMOWANIE

Intencją tego programu jest dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych jego zadań w celu skuteczniejszej i kompleksowej pomocy ofiarom z jednoczesnym, pakietem działań, adresowanych do sprawców. Problemu przemocy w rodzinie nie rozwiąże się w wyniku jednostronnie podjętych działań, np. tylko spotkań z psychologiem lub prawnikiem czy też odseparowaniem sprawcy przemocy. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie powinno opierać się na: interdyscyplinarności działań instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem i zapobieganiem problemu przemocy, informowaniu społeczeństwa, profesjonalizmie osób pomagających, stałym podnoszeniu kwalifikacji pracowników realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W pomocy rodzinom, w których występuje przemoc, jest niezwykle istotne, aby interwencja pociągała za sobą dalsze działania; ważne jest, aby odpowiednie służby i instytucje podejmowały dalsze kroki jak najszybciej, zmierzające do trwałego zatrzymania przemocy. Jeżeli to nie nastąpi to dla osoby krzywdzącej będzie to informacja: tak może być (nic się nie dzieje dalej, nie ma konsekwencji, więc nic takiego strasznego nie zrobiłem/am). Celem pomocy w kryzysie jest rozpoznawanie najpilniejszych potrzeb rodziny (np. zdrowotnych, bytowych, prawnych, psychologicznych, itp.), pomoc w ich zaspokajaniu, oraz budowanie

systemu wsparcia dla tej rodziny - zgodnie z potrzebami, w oparciu o odpowiednie służby i instytucje. Pomoc i wsparcie w przypadku przemocy w rodzinie wymaga współpracy wielu służb i specjalistów.